

■ Her ses et eksempel på en ombygning og nyindretning fra seks rækker sengebåse bag to foderborde i en stald med 360 sengebåse/køer i dag (første tværsnit til venstre). Ved en ombygning kan man, som det ses på midterste tværsnit, gå fra seks rækker sengebåse til fem rækker sengebåse med foderborde langs begge facader. Stalden får efter ombygningen plads til 264 køer/sengebåse. I sidste tværsnit ryddes bunden, så der fortsat er seks rækker sengebåse og et centralbeliggende foderbord. Ved denne ombygning bliver der plads til 318 sengebåse/køer. Sidste ombygning giver også miljøfordele, da gyllekanaler og spaltegulv udskiftes med drænet fast gulv. I den oprindelige stald kan man også, med få tilpasninger, gå fra stor til en mindre race uden ombygning. Tværsnit: Seges Innovation

2034-krav:

Nyt inspirationskatalog skal synliggøre muligheder i gamle staldbygninger

Et nyt Seges-katalog skal give mælkeproducenter inspiration til, hvilke muligheder der er for deres gamle kostald, inden nye lovkrav træder i kraft i 2034.

Tenna Bang
tenna@effektivtlandbrug.dk

■ De stalde, der ikke opfylder de kommende 2034-krav, kan som udgangspunkt ikke køre videre efter 2034. Derfor har Seges Innovation gennem et projekt netop offentliggjort et inspirationskatalog, som kaster lys over de mange muligheder, der er i de gamle stalde. - Fra 2034 er der en række stalde, som ikke opfylder 2001-anbefalingerne. Og det betyder, at der ikke kan være køer opstaldet i de her stalde, når vi rammer 1. juli 2034, siger Mia Stenbryggen Nielsen, som er konsulent ved Seges Innovation og en af personerne, der har været med i projektet.

Mange muligheder forude
Undersøgelser viser, at 70 procent af de kvægstalde, som er opført før 2010, ikke

kan anvendes, som de gør nu, når vi rammer 2034.

Derfor har landmændene med inspirationskataloget i hånden nu mulighed for at tage en aktiv beslutning om, at der skal ske noget.

- Første skridt er at erkende, at stalden ikke kan bruges på samme måde efter 2034. Derefter må vi jo sige, at der er rigtig mange muligheder, siger Mia Stenbryggen

Nielsen.

Visuelt inspirationskatalog

Inspirationskataloget præsenterer ni repræsentative stalde, som er opført før 2010. Det forklarer, hvorfor stalden ikke kan anvendes, som den gør i dag efter 2034, og viser gennem 3D-tegninger og et tværsnit en række alternativer gennem forskellige scenarier.

- Vores udgangspunkt er at bibeholde så mange koplader som overhovedet muligt, siger Mia Stenbryggen Nielsen.

Største udfordring er i de fleste tilfælde tværsnittet, derfor er det ikke uden betydning, om der er foderbord i midten eller deri, nogle bedre rammer.

- Hvis vi kan tage lidt foderbord og tænke lidt anderledes, så giver det altså nogle muligheder, siger Mia Stenbryggen Nielsen og forklarer, at nogle af scenarierne er ret simple, mens andre er større projekter, som i nogle tilfælde kan kræve en ny miljøtilfælde - og i enkelte tilfælde en helt ny byggetilladelse.

Scenarier med stor variation

Projektet har vist, at typiske stalde med tre rækker sengebåse bag foderbordet vil skulle reducere koantallet med omkring 30 procent.

- Så kan man kalde det 30 procents reduktion. Man kan også vælge at sige, at

vi bibeholder 70 procent af køerne i staldene, for alternativet er jo nul, hvis ikke man gør noget inden 2034, forklarer Mia Stenbryggen Nielsen.

I få tilfælde vil det være muligt at skifte til en mindre race og beholde det samme koantal.

Andre scenarier viser eksempler med mere omfattende renoveringer og ombygninger. For eksempel hvor gyllekanaler og spalter skiftes, og der etableres drænet fast gulv i stalden.

- Det giver stalden nogle andre muligheder rent miljømæssigt. Og på den måde kan man faktisk opretholde rigtig mange staldpladser, lyder det.

I andre tilfælde kan den bedste løsning for nogle også være at tilpasse stalden til goldkøer og kælvningsfaciliteter og bygge nyt til køerne.

Forlænger staldens levetid og øger velfærden

Gennem ombygning og nyindretning vil man ikke alene gøre stalden 2034-klar, man vil også forlænge staldens levetid, plus man vil give køerne, der skal være deri, nogle bedre rammer.

- I alle scenarier højner man dyrevelfærden, fordi alle dyr vil få væsentligt flere kvadratmeter. Brede og lange båse, store gangarealer, der vil være større adgang til foderbordet. Ting, der er med til at øge produktionen, og som også skal være incitamentet for at kaste sig ud i de her ombygninger, forklarer Mia Stenbryggen Nielsen og nævner eksemplet med at gå fra tre rækker sengebåse bag foderbordet til to rækker sengebåse.

- Så går man oftest også fra 6,5 kvadratmeter pr. ko til 9,0 eller 9,5 kvadratmeter, konstaterer hun og fortæller, at der i kataloget også bliver vurderet på nystaldseffekten, og hvad man kan forvente ved ny stald og ombygninger.

Økonomi i forskellige scenarier

Inspirationskataloget givet et bud på økonomien i to forskellige staldeksempler. Den ene er en stald med 124 køer, og den anden er en lidt større stald med omkring 360 køer, begge typiske stalde fra starten af 00'erne.

Her kigger kataloget på forskellige muligheder gennem forskellige scenarier.

- Vi har kigget på, hvor mange penge der bliver brugt i de forskellige scenarier. Og hvornår kurven knækker i forhold til, hvornår ting kan betale sig, forklarer Mia Stenbryggen Nielsen.

Der er også kigget på økonomi i forhold til ombygninger. Her får man for eksempel et indblik i økonomien, hvis man udskifter forskellige dele. For eksempel renoverer malkestalden, indsætter nyt skrabe anlæg, fjerner malkestald og indsætter malkerobot og så videre.

Klimaaftryk på bygninger

I de samme to eksempler, som der også regnes økonomi på, stalden med 124 køer og stalden med omkring 360 køer, er der lavet en »LCA-beregning«, hvor man vurderer den totale klimamæssige påvirkning af scenarierne.

- Så man får en fornemmelse af, hvor stor et CO₂-aftryk der er pr. kvadratmeter, hvis man bygger om, hvis man om- og tilbygger, så man opretholder koantallet, og til sidst i forhold til nybyg. Altså hvad er klimaaftrykket på bygningen, siger Mia Stenbryggen Nielsen og fortsætter:

- Baggrunden for overhovedet at kigge på LCA-beregninger til landbruget er, at der er stillet krav til bolig- og industribyggeri. Det er der ikke på landbrug, men

hvis det kommer, har man her et indtryk af, hvilket klimaaftryk der er på en stald.

Katalog til inspiration

Seges Innovation håber, at landmændene vil bruge kataloget som inspiration.

- En stor del af det her handler om at finde ud af, hvor man selv står henne i alt det her. Hvor mange år har man tilbage som mælkeproducent? Har man nogen, som kan overtage? Er ejendommen attraktiv at sælge, eller skal man køre en nedslidningsstrategi og lukke i 2034?

Med kataloget håber Seges Innovation at kunne inspirere til at holde liv i de gamle stalde.

- Jeg håber, man vil se, at der er rigtig mange muligheder. Det er ikke alene at gå fra tre til to rækker sengebåse og dermed gå ned i koantal. Det er muligt at skifte race, det er muligt at sætte en anden dyretype ind og meget mere, siger Mia Stenbryggen Nielsen.

Inspirationskataloget kan findes på Seges Innovations hjemmeside.

Rotor 2x131

■ Mia Stenbryggen Nielsen er konsulent ved Seges Innovation, og en af personerne bag et nyt inspirationskatalog, som skal vise, at der er muligheder i de gamle staldbygninger efter 2034. Foto: Tenna Bang

■ De stalde, der ikke opfylder de kommende 2034-krav, kan som udgangspunkt ikke køre videre efter 2034.

Arkivfoto: Tenna Bang